

XAGAABAXII 3:aad

WAX AAN LA ARAG, FARXAD, IYO YIDIDILO

30 Luulyo ilaa 5 Agoosto 2007, wuxuu Iskuulka **AL-AZHARSKOLAN** isaga oo la kaashanaaya Dalladda Da'yarta Soomaaliyeed; **Sveriges Unga Somalier (SUS)** iyo Masjidka **Islamiska Förbundet i Järva (IFIJ)** qaban qaabiyeen **XAGAABIXII 3-aad** oo ku wajihnaa Waalidiinta Soomaaliyeed ee ilmahoodu dhigtaan Iskuulka, xubnaha ururada, Dhallinta iyo Bulso waynta Soomaalieed.

Abaabulkii Sannadkii hore ee 2006 tirada ka qayb galayaashu waxay dhannaayeen 420 qof. Saxaafada degmada **Avesta** ka soo baxda waa lagu soo qoray hawl galkaas. Ka qayb galayaasha xagaabaxa 3-sadaxaad waxay dhannaayeen 370 qof. Ammaanka dartiis ayaa sannadkaan hoos loo dhigay tirada dadka.

Ujeedada ugu muhiimsan ee Xagaabuxu waa; Nasashada Waalidiinta iyo wacyigelinta qoyska iyo da'yarta Soomaaliyeed ee deggen Stockholm.

Goobta Xagaabuxu safar 2 saacadood ah ayay magaalada caasimadda ee Stockholm u jirtaa.

MUXAADAROOYINKA iyo aqoon isweydaarsigii Usbuuca xagaabaxa,
Waxaa soo jeediyeey Culumo iyo aqoonyahanno ka kala yimd dalka gudhiisa iyo dibaddiisa.

"YIDIDILO I TAABATAY waa maalintii igu horeeysay ee aan arko ka dib muddo 16 sano ah meel bulsho ama isutag Soomaaliyeed oo ka kooban dhammaan bulshada: Waayeelkoodii, Culimadoodii, Wax garadkoodii, Dhalintoodii iyo Caruurtooddii oo aan Qabiil ama Xisbi isugu imanin. Runtii aad baan ula yaabay inay jiraan bulsho Soomaaliyeed oo weli Soomaalinimo wax kuwada qaybsanaya". *Abwaan Saalax Xaashi Carab, Jabbuuti.*

"WAA WAX AAN LA ARAG lagana sheekayn doono, waxaan meeshan ku aragnay, dhalinyaro u heelan wax qabadka bulshadooda una diyaara soo noolaynta afkooda hooyo, bulshadoodi, dhaqankoodii iyo islaamkoodii u taagan". *Aw jaamac Cumar Ciise, Jabbuuti.*

"WAXAAN AAD UGU FARXAY qalbigaygana soo jiitay dhalinyarada da'da yar ee Soomaaliyeed ee u jilba duubtay daadihinta Xagaabaxan. Waa arin aad u taabatay qalbigayga yididiilona i gelisay inay jiraan dhalinyaro u taagan inay bulshadooda wax u qabtaan iyagoo jooga qurbaha". *Yusuf Bulale, UK.*

FAA'IIDO AAN LA NOQON DOONO: waxaan ka faa'iidaystay xagaabaxan oo aan rabo inaan ku dhaqmo:

Dareenka dhalinyaradii maamulaysay Xagaabaxan

"Xagaabaxan waxaan aad ugu faraxnay waalidiinta iyo carruurta oo la qabsaday nidaamka xagaabaxa iyo dadka oo dareemay kharashka badan ee ku baxa xagaabaxa dadka ka shaqaynayana uga shaqeeyaa llaahay dartii oo aan cidina lacag ku siin. Waxaa kale oo aan isbedel ka aragnay Muxaadarooyinka oo sanadkan aad loo xaadirayey marka la barbar dhigo xagaabaxyadii hore taasoo tusinaysa mawaadiicdii la soo bandhigay oo dadku jeclaysteen". *Ahmed Faarax, guddoomiyaha ururka, NUF.*

Waalidiinta oo sanadba sanadka ka danbeeya aad noola shaqaynaya ha ahaato xagga nadaafada, cuntada, IWM noola sahlay hawsha aan qabanayno iyo tirada dadka oo ka yar tii sanadadii hore ayaa aad u sahlay hawsha xagaabaxan. Waxaa iyana ay dhalinyarada qabanaysa hawsha sanadkan fursad u heleen inay iyaguna ka qayb galaan muxaadarooyinka markooda, wakhtiga ay hawsha dhameeyaan, taas oo aan dhici jirin sanadihii hore.

Xagaabaxan waalidiintu waxay waqtii u heleen inay wada sheekaystaan isna isbartaan, muxaadarooyinkana ka qaybgalaan.

"Waxaad moodaa xagaabaxan in aan joognay laba maalmood (*quraacba quraac bay noo dhiibtaa*) taas darteedna dad badan codasdeen in laga kordhiyo todoba cisho". *Rania Adan, SUS.*

Xagaabaxan wuxuu kaga duwanaa xagaabaxyadii ka horeeyey arimo badan oo ay ka mid yihiin:Tiradad dadka oo la yareeyey ayna deeqday guryihii iyo gogoshii goobta loogu tala galay.

Nashaadka xagaabaxan ka mid ahaa:

1. Muxaadarooyin
2. Aqoon isweydaarsi iyo
3. "workshop"-yo

kuwaas oo taabanayey arimaha ay ka mid yihiin: limaanka, Qooyska, Tarbiyadda caruurta. Isdhexgalka, Taariikhda iyo suugaanta Soomaaliyeed. Dadka soo jeediyeenay ay ahaayeen: Waayeel, Waalidiin, Culimo, Abwaano, Aqoonayahano iyo Dhalinyaro.

Waxaa dhamaan dadku aad ugu farxeen ulana dhaceen habsami u socodka barnaamijka, oo uu daadilaynayey Sheekh Mukhtar Biixi, UK. Wuxaana ay u dhaceen sida tan:

- 1) "Anigoo aan iskuul dhigan jaamacadna aan gelin ayaan qoray shan buug oo taariikhda iyo suugaanta Soomaaliyeed ah, waxaanan ka rajaynayaa dhalinta iyo aqoonyahanka Soomaaliyeed inay taariikhdooda iyo suugaantooda u soo bandhigaan ummadooda". *Aw Jaamac Cumar Ciise, Jabbuuti*
- 2) "Anigoo aan iskuul dhigan jaamacadna aan gelin ayaan qoray shan buug oo taariikhda iyo suugaanta Soomaaliyeed ah, waxaanan ka rajaynayaa dhalinta iyo aqoonyahanka Soomaaliyeed inay taariikhdooda iyo suugaantooda u soo bandhigaan ummadooda". *Aw Jaamac Cumar Ciise, Jabbuuti*

"Dad aan afkiisa difaacan karin, dalkiisa ma difaacan karo. Qofka Soomaaliyeed nasabkiisu waa afkiisa hooyo". *Abwaan Saalax Xaashi carab, Jabbuuti.*

- 3) "Xuquuqda ay isku leeyihiin lamaanaha isqaba oo la dhowro waxay saldhig iyo aasaas u tahay jiritaanka qoyska Soomaaliyeed". *Sheekh Axmed Budul, Sweden.*
- 4) Si loo helo qof leh tarbiyad dhamaystran, oo anfaca naftiisa iyo ummadiisa, waa lagama maarmaan in uu helo tarbiyad ka kooban dhanka: Caqiidaada,Caqliga, Aqoonta iyo Jirkaba. *Sheekh Axmed Budul, Sweden.*
- 5) Waxaa xaqiiqo ah oo qofkasta sugaysa maalin wax kasta oo aduunka joogo dhiman doono lana xisaabin doono oo u baahan in loo shaqaysto loona dadaalo maalintaas oo aan dhibteeda la soo koobi karin. *Sheekh Axmed Budul, Sweden.*
- 6) Qoysaska waxay ku dhisan yihiin isfahan, isixtiraam labada dhinac ah, dareen masuuliyeed iyo kalgacayl. *Dr. Maryam Qasim, UK.*
- 7) Fahamka heerarka koriinka ah ee carruurta waxay qayb weeyn ka qaadanaysaa barbaarintooda. *Dr. Maryam Qasim, UK.*
- 8) Waxaa in la xuso mudan isbedelkii iyo horumarkii uu sameeyey Khalifkii muslimiinta ee ahaa *Cumar bin Cabdelcasis* mudada gaabneed ee uu Muslimiinta xukumayey. *Dr. Maryam Qasim, UK.*
- 9) "Isdhexgalka waxaa aasaas u ah in labada dhinacba ay diyaar u yihiin, Soomaaliduna ay lahaato akhlaaq iyo aqoon ay ku dhexgasho bulshada reer Yurub". *Yusuf Bulale, UK.*
- 10) Isfahamka labada lamaanaha ee ku salaysan kala duwaananshahooda dabiiciga ah iyo hagaajinta habka ay kuwada hadlaan ama u wada xiriiraan ayaa qayb ka noqon kara xalinta dhibaatooyin badan ee haysta qoysaska Soomaaliyeed. *Yusuf Bulale, UK*
- 11) Tarbiyada caruurta ee ah in lagu dhiirigeliyo akhlaaqda wanaagsan lagana reebo wax yaabaha xun xun ayaa leh jidad ama wadooyin badan oo loo adeegsado sida, abaalmarinta iyo dhiirigelinta oo loo adeegsado xoojinta akhlaaqda wanaagsan, halka edbinta caruurta la isticmaalo xeerar ay carruurtu ogyihiin waxa ka ratimaya ama ka dhalankara, xabsi waqtiveysan, iyo wax ay jecelyihiin oo loo diido ama laga qaado. Cigaab jir dil ah iyo canaan iyo bahdil dhaawacaya maskaxda lama isticmaalo marnaba. *Yusuf Bulale, UK.*
- 12) "Dhulka iyo dadka Alle ayaa abuuray qof kastaana wuxuu xaq u leeyayahay in uu ku noolaado halka uu doono ee dhulka Alle ah. Sidaa darteed waa lagama maarmaan in qofka Soomaaliyeed go'aansado meesha uu ku noolaanayo Soomaaliya ama Sweden si aanu u noqon qof laba meelood u qaybsan. Halla dego ama hala guuro". *Mukhtar Biixi, UK.*

- 13) Haddii isdhhexgal aan ka hadlayno inagoo diintena haysana su'aal muhiim ah baan khasab ah inaan iswaydiino: haddii maalin uun bulshada Soomaaliyeed ka tagto Sweden maxaa laynagu soo xasuusan lahaa?, tusaale ahaaan, meesha Turkida lagaga xasuusan lahaa Kabaabka. *Ahmed Siraaj, Sweden.*
- 14) "Guusha uu qofku gaaro ma taajirnimaa? Ma ... mise? Guusha qof gaaro waa guul qofku naftiisa ka gaaro, guul ehelkiisa ah iyo midda ugu weeyn oo ah guusha uu la tago dhanka llaaheey". *Engineerad Faiza Hassan, UK.*
- 15) "Waxaan dad weeynaha reer Sweden gaar ahaan dadka waaweyn kula talinaya inay iska dhaafaan shakiga ay ka qabaan hawl-wadeenada bulshada sida dhakhaatiirta iyo Kalkaaliyaasha caafimaadka. Way jiraan khaladaad ay gaystaan qaar ka mid ah hawl-wadeenada bulshadu, waxaase loo baahan yahay inaan ogaano xuquuqdeena una marno dariiqyada saxda ah si aan u helno xuquuqdena". *Dr. Safiya Ahmed Cise, Sweden*

Intaa waxaa u dheeraa in caruurta da'da yar ay lahaayeen barnaamij u gaar ah oo u badnaa ciyaaro, tartamo iyo madadaalooyin aan la soo koobi karin.

Gunaanadka Xagaabaxa

Gabagabadii waxaa lagu soo bandhigay riwaayad aad looga soo shaqeeyey oo ay dhigeen dhalinyarada **NUF**.

Runtii waxay ahayd riwaayad aad u xiiso badnayd oo caruurta qosol la dhaceen, dhalintana waano u ahayd waalidkana cibro u noqotay.

Ugu danbayntii dhamaan dadwaynahii halkaas yimid oo mahadnaq, amaan iyo abaal hayn aan la soo koobi karin u soo jeediyeen dhamaan dadkii isku soo dubariday Barnaamijka xagaagan oo ay ka mid yihiin dhalinyaradii hawsha waday iyo odayaashii u kacay hawshan sida sheekh Bashiir Amaan iyo Ibraahim Buraale. Sidoo kale waxay hawl-wadeenada Xagaabaxu u soo jeediyeen mahadclin dhamaan waalidiintii u fududeeyey hawsha, halkaas oo ay ubaxyo qurxoon ugu qaybiyeen waalidiin dhawr ah.

Xagaabaxan wuxuu uga duwanaa kuwii hore in martidii Xagaabaxa ka hadashay in loo daawesho geeyey meelaha taariikhiga ah ee magaalada casiimadda ee Stockholm, sida guriga Dawlada hoose oo ah goobta laga maamulo Degmada Stockholm, ahna guriga lagu sooryeeyo xubnaha ku guulaysta Abaal marinta NOBEL PRICE-ka. Doon ku soo wareejisay goobaha kale looga sheekeeyey taariikhda dalka Sweden gaar ahaan Stockholm. Sidoo kale waxaa casho sharaf loogu sameeyey Masaajidka ugu wayn stockholm ee lagu magacaabo masjidka Raabidada.

Ugu danbayntii waxaa casho sharaf aad looga soo shaqeeyey lagu casuumay dhalinyaradii daadhihinaysay Barnaamijkii xagaabaxa iyo martidii wax ka soo jeedisay xagaabaxan. Wuxuu ahaa dardaaran waalid iyo dhalinyaro.

MAXAAD KU XASUUSAN DOONTAA XAGAABAXAN?:

Dhamaan dadkii ka qaybgalay waxaa ka muuqday farxad aan qoraal iyo hadal lagu sheegi karin.

"Waxaan ku xusuusan doona nashaadkii
ka mid ahaa *Dabaasha*".

Faaduma sahra

"Laba (2) wax yaaladood ayaa ugu fiicna
oo ahaa, dabaasha iyo cuntada".

Ahmed kaynaan

"Muxaadaroo yinkii dhan, gaar ahaan
muxadaradii "The way of success" iyo
muxaadaradii "Maalinta Qiyaamaha" iyo
tartankii kubadda cagta ee dhexmaray
dhalinyarada iyo waalidiinta".

Axmed Siraj

La xiriir: info@ungasomalier.se

Faafin: SomaliTalk.com | Sept 30, 2007